

GIMGHA TAL-PERSUNI B'DIZABILITÀ 2001
MINI-PARLIAMENT

L-EDUKAZZJONI: GEBLA TAX-XEWQA FIL-HAJJA
TAL-PERSUNA B'DIZABILITÀ

Onorevoli Mr. Speaker, sinjuri. Insellmilkom.

L-edukazzjoni hija l-gebla tax-xewqa li fuqha nibnu s-sisien tal-futur taghna. Nixtieq nibda dan id-diskors qasir billi nghid li dan li ser nghid hawnhekk ma jaghtix l-istampa shiha ta' l-esperjenzi tal-persuni b'dizabilità u d-dinja tax-xoghol. Biss, fil-hin limitat li ghandi, ser nipprova niffoka fuq xi punti ewlenin li l-aktar jolqtu l-persuni b'dizabilità f'dan is-settur.

Punt posittiv huwa li l-Kumitat Ministerjali dwar l-Edukazzjoni Inklussiva qed iservi ta' forum tajjed hafna ghal diskussjonijiet bejn rapprezentanti minn oqsma importanti f'dan il-qasam. Fosthom insibu l-Ministeru u d-Divizjoni ta' l-Edukazzjoni, il-Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Dizabilità, il-Ministeru tal-Politika Socjali, l-Università ta' Malta, l-MUT u l-Federazzjoni ta' l-Organizzazzjonijiet ghall-Persuni b'Dizabilità. Pass kbir 'il quddiem li sar bhala rizultat ta' dan il-Kumitat, kif ukoll tal-Ligi Opportunitajiet Indaqs, huwa li nstabet soluzzjoni ghall-problema ta' x'jigri meta l-facilitator tkun assenti. Forsi ghadna 'l boghod

mill-idejal, pero' ttaffiet hafna mill-persjoni li kellhom fuqhom genituri ta' tfal b'dizabilita li jattendu skejjel regolari tal-gvern.

Jehtieg li t-tahrig ghall-personnel li jahdmu ma' studenti b'dizabilita jkun wiehed imsejjes tajjed fuq l-element Prattiku. Ghad ghandna nuqqas kbir f'dak li hu personnel imharreg f'dan il-qasam. Per eżempju, l-persuni neqsin mis-smigh ghandhom bzonn li jkollhom programm individwali biex ikollhom aktar lezzjonijiet individwali, jew sign lanaguage interpreters fil-klassi skond il-bzonn, biex huma jkunu jistghu jsewgu fil-lezzjonijiet normali. Eżempju iehor huwa li ghandu jkun iccarat darba ghal dejjem ir-rwol tal-facilitator fl-iskola. Dan sabiex ma nibqghux b'job descriptions differenti ghal nies li suppost jaghmlu l-istess xoghol, cioe, dak ta' facilitators.

Irridu ukoll naslu ghal konkluzjoni gusta dwar l-ghoti ta' medicina lil studenti b'dizabilita li jattendu skejjel regolari. Hawnhekk, filwaqt li ma rridux nissimplifikaw il-probelma, speċjalment il-prejokkupazzjoni li jhossu certi ghalliema, jew facilitators, fil-qadi ta' dan il-bzonn essenzjali, lanqas irridu naraw komplikazzjonijiet fejn dawn ma jezistux. Ghal hafna studenti b'dizabilita il-medicina li jiehdu hi krucjali ghall-progress fizjologiku, socjali u akkademiku u ghaldagstant niehu l-opportunita biex nirrakomanda bill-qawwa li din il-problema tigi rizolta fl-iqsar zmien possibbli, ghal gid tat-tfal b'dizabilita, kif

ukoll ghas-serhan il-mohh tal-genituri, l-ghalliema u l-facilitators.

L-iStatementing tat-tfal irid isir b'aktar flessibilità. Fil-passat konna f'sitwazzjoni fejn l-iStatementing Bord kien qiegħed hemm kwazi biex iqassam il-facilitators. Bir-rizultat li llum hafna genituri, Heads u għalliema jahsbu li l-unika għajjnuna li għandha tingħata lit-tfal b'dizabilità fl-iskola huwa facilitator. Dan m'hu veru xejn, u nafu li f'certi cirkustanzi iżjed jista' jsir hsara meta tifel, jew tifla, jingħataw facilitator biss. Bħala persuni b'dizabilità ahna nirrakomandaw bil-qawwa li kull student b'dizabilità għandu jkollu l-Pjan Edukattiv Individwalizzat tiegħu, dak li jissejjah IEP. Imbagħad huwa d-dover tal-Iskola (il-Kap u l-ghalliema, flimkien mal-facilitators) li jaraw li dan il-Pjan qed jigi mwettaq kif għandu jkun. Nemmu li xogħol ewlieni ta' l-Istatementing Moderating Panel huwa dak li jara li dan ix-xogħol qed isir, u joffri pariri u support skond il-bzonn.

Nemmu wkoll li l-iskejjel speċjali ezistenti għandhom iservu ta' Centri ta' Rizorsi għall-ghalliema ta' studenti b'dizabilità li qegħdin fi skejjel regolari. Dan beda jsir f'xi skejjel, pero' irridu ngħagglu ftit aktar il-pass tal-bidla f'dan il-qasam. L-Iskejjel Speċjali jistgħu jgħinu wkoll f'dak li hu process ta' trasferiment ta' studenti mill-livell primarju għal dak sekondarju, trasferiment mill-livell sekondarju għall-hajja tax-xogħol, kif ukoll trasferiment ta' studenti

adulti minn skejjel specjali ghas-servizzi ta' matul il-jum tal-Ministeru ghall-Politka Socjali.

Issa li l-maggoranza ta' tfal b'dizabilità qed jattendu skejjel regolari qed nibdew niffaccjaw aktar il-problema ta' l-ezamijiet u provvedimenti ta' opportunitajiet indaqs. Nafu li bhalissa hafna skejjel tal-Gvern, tal-Knisja, dawk indipendenti, kif ukoll il-Bord tal-MATSEC qed jaghmlu dawn it-tip ta' arrangamenti fuq livell ad hoc u dan qed iservi ta' gid ghal hafna studenti b'dizabilità. Madankollu, wara erba' snin ta' diskussjonijiet u preparamenti nahsbu li wasal iz-zmien li jigu ppublikati linji gwida dwar provvedimenti ta' opportunitajiet indaqs ghal waqt l-ezamijiet. Dan sabiex ikollna gwida cara u kulhadd jitkellem bl-istess lingwagg. Irid jidhol aktar element ta' flessibilita' fis-sistema ta' l-ezamijiet pubblici lokali. Hafna tfal b'dizabilità, minkejja l-fatt li jkunu kapaci, jistghu jkollhom bzonn ta' aktar zmien biex jkunu jistghu jippreparaw ruhhom sew ghal dawn l-ezamijiet. Per eżempju, jista' jaghti l-kaz li l-ezamijiet fuq livell avanzat isiru fuq medda itwal minn dik ta' sentejn, li huwa meqjus bhala zmien 'normali'.

Importanti hafna li s-sistema ta' l-educazzjoni, fl-istess waqt li zzomm standards accettabli ghall-pajjizna, tahdem b'mod flessibbli ma' l-individwu, specjalement l-individwu b'dizabilità. F'dan ir-rigward il-Kurrikulum Minimu Nazzjonali ghandu jkun verament minimu u ghandu jigi nterpretat b'mod krejattiv u flessibbli,

ghaliex it-tfal b'dizabilità intellettuali, jew sensorja (tfal b'nuqqas ta' dawl, u/jew ta' smigh) jirrikjedu metodi ta' taghlim differenti u innovattivi, jekk dawn verament se jaghmlu progress. Per eżempju, aktar lezzjonijiet individwalizzati, u fil-kas ta' tfal b'nuqqas ta' smigh, ta' Interpreti għall-Lingwa tas-Sinjali Maltija. Filwaqt li nixtiequ nirrigistraw l-approvazzjoni tagħna għal diversi partijiet li ddahlu fl-abbozz finali tal-Kurrikulu Minimu Nazzjonali, irridu nemfasizzaw li issa li bdew jahdmu l-Focus Groups f'dan il-qasam, għandu jsir sforz qawwi biex l-idejiet bażiċi li jidhru f'din il-pubblikazzjoni issa jigu tradotti f'azzjoni konkreti u siewja.

Dwar l-Universita' ta' Malta, nistghu nġhidu li fir-rigward tal-persuni b'dizabilità sar progress f'certi oqsma. Nġhidu ahna, illum hemm aktar flessibilità f'dawk li huma entry requirements u persuni b'dizabilità, il-Fakultajiet jilqgħu fi hdnhom studenti b'dizabilitàjiet differenti u l-access fiziku fuq il-kampus tjeib (avolja li Student House għadha inaccessibbli minkejja pressjoni biex l-access għaliha jitjieb). Sfortunatament, in-numru ta' studenti b'dizabilità għadu wiehed baxx hafna. Inhossu li l-Universita' trid issir aktar pro-attiva u taħdem hi stess biex tattira u tipprepara studenti b'dizabilità' fl-iskejjel sekondarji billi thajjarhom ikomplu bl-istudji tagħhom fuq livell terzjarju.

Ridt inzomm l-aktar punt ovvju ghall-ahhar, u lanqas xtaqt intawwal fuq dan is-suggett: l-access fiziku fl-iskejjel kollha (tal-gvern, tal-knisja u indipendenti), irid jitjieb sostanzjalment. Bhalissa ghadu xkiel serju fl-izvilupp edukattiv ta' l-istudenti kollha li ghandhom xi forma ta' nuqqas fiziku u ta' zghazagh b'nuqqas fiziku li jixtiequ jsiru ghalliema.

Naghlaq billi ninnota li hafna minn dawn il-problemi, u hafna mir-rakkomandazzjonijiet li ghamilt jistghu jsolvu ruhhom billi nipprattikaw Ippjanar bi hsieb Kulhadd.

Grazzi.
